

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Connimbricensi Academia
Sacrarum Litterarum primarii Professoris Opvs, De Virtute
Et Statu Religionis**

Qvo Quid Contineatur, Index proximus indicabit

De Obligationibus Religiosorum ex Regula, Prælatione & subiectione
regulari prouenientibus, De varietate Religionum tam in genere, quàm in
specie, De Religione Societatis Iesv in particulari

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1626

II. Vera resolutio superioris capitis, atque impugnationum ibidem
adductarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93501](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93501)

ereta, ac meritis, huiusmodi clericos esse addictos illi Ecclesie, in qua, & pro qua educabantur. Ad huc ergo modum se habet Societas circa scholares suos; & eodem consilio ordinantur Pontifices, ut scholares approbati in Societate ad nullam aliam religionem transire possint, excepto Carthusiensium ordine, quod commune est etiam professis; de quo infra lib. II. c. 2. dicendum est. Potest etiam in huius rei exemplum adduci id, quod nunc videmus à Pontificibus observari in his seminariis, quæ ad educandos presbyteros doctos, & catholicos diuersarum nationum, ad expugnandas hæreses in eis exortas, erexerunt: non enim aliter (quod sciam) eos admittunt, nisi prius voto, vel iuramento præfinito suscipiendi sacros ordines, & in suis regnis, vel Prouinciis pro fide catholica, & animarum conuersione laborandi, & ministeria sacerdotalia exercendi, quia aliàs ferè nullus fructus ex eo labore, & expensis probabili certitudine sperari posset. Ita ergo seruata proportione necessaria fuit in Societate obligatio ex parte scholasticorum, eam verò oportuit fieri modo religioni accommodato, atque adeo per substantialia vota, & intimam religiosam vnionem cum Societate ipsa.

Obligatio nem per prædicta vota non esse mutuum.

VI. Tercio supponendum est, hæc vota ita fieri in Societate, ut ex parte vouentis sint ex intentione se obligandi in perpetuum, ad viuendum, & moriendum in hac religione sub obedientia eius; ex parte verò religionis solum admittantur acceptatio traditionem, & obligationem ipsius vouentis, non tamen se obligando ad semper retinendum ipsum vouentem, aut vota eius, sed solum quantum Præpositus Generalis in Societate euenire consuevit. Virumque est manifestum, ac sæpius repetitum in Constitutionibus, ac bullis Societatis. Nam quod ad primū attinet, nihil magis ab scholasticis approbatis, vel à nouitiis expleto biennio, ut in illum gradum admittantur, postulat, quam ut firmiter propositū habeant viuendi, & moriendi in Societate. Vnde in cap. 3. Exam. §. 13. primū interrogatur nouitius, an omnino de reuerit seculum relinquere, & consilia Domini nostri Iesu Christi sequi. Et statim §. 14. Num deliberatum habeat animi propositum viuendi, & moriendi in Domino, cum hac, & in hac Societate IESU Christi Creatoris, ac Dominus nostri. Et rursus c. 7. §. 5. An statuerit omnino apud se studium absolutum, ac probationibus prædictæ Societatis ad viuendum in ea, & moriendum ingredi. Et infra numer. 7. & 8. hæc stabilitas sæpius examinanda dicitur. Deinde idem constat ex ipsa forma vouendi tria vota substantialia; atque ingressum in Societatem, ut vitam in ea perpetuo degant, iam formati, aut professi, ut constat ex p. 5. Const. cap. 4. §. 4. quæ vota ad maius meritum, & stabilitatem emitti dicuntur in Exam. cap. 7. in principio. Denique nihil frequentius in Constitutionibus repetitur, & rationes, quibus paulo ante in 2. suppositione probatum est, necessarium fuisse scholares approbati, & admitti in Societate sub obligatione, probant etiam talem obligationem debuisse esse perpetuam, alioqui non vitarentur incommoda, quæ ibi dicta sunt.

VII. Altera item pars, quod Societas ex parte sua, non absolute obligetur, expressè habetur in Examine cap. 7. & §. p. c. 4. lit. D. & his verbis ponitur in Constitutione, Ascendente Domino. Greg. XIII. vbi cum sermo sit de scholaribus, dicitur, Quod autem istæ partes ipsorum, perpetuo: ex parte vero Societatis iuxta Apostolicam indultam, & constitutiones prædictas tamdiu obligati sunt, quandiu Præpositus Generalis eos in Societate retinendos esse iudicauerit. Et ideo §. p. Const. cap. 4. de his scho-

laribus dicitur, Qui per alia sua prior probatione, & experimentum, per biennium in scholasticis approbati admittuntur, coram aliquibus domesticis, quamvis non in manibus cuiusquam, vota sua emittant, &c. Vbi in declaratione ita explicantur illa verba; Non in manibus, usquam: ut hoc votum soli Deo offeratur & non homini, ita nemo id admittit, propterea in nullis manibus fieri dicitur.

Quæ verba obscuriora sunt, & egent expositione, quæ iterum in cap. 5. ad finem recolenda erit. Nam certum est hæc vota fieri aliquo modo in manibus Prælati Societatis, multumque in hoc differre à votis, quæ nouitiis suo arbitrio facere potest, & sæpe facit, & repetit etiam publicè, & in præsentia multorum, iuxta easdem Constitutiones Societatis in Examine c. 1. & 3. p. Const. cap. 1. lit. F. vbi etiam declaratur, talia vota non fieri in manibus cuiusquam, neque admitti, quod longe aliter, quam de votis scholasticorum approbatorum necesse est intelligi. Quia negari etiam non potest, quin hæc vota scholasticorum, aliquo modo, à Societate admittantur, alioqui non verè cum illa vnirentur. Et ideo in §. p. Const. cap. 1. dicitur, Quia scholasticus approbatus etiam modo quodam interiori, quam admissi ad probationem, in corpus Societatis coaptantur, de eorum quoque admissione in hac §. p. dicitur. Inscriptur autem illa pars Deum, quæ ad admittendum in corpus Societatis pertinent. Vbi corpus Societatis sumitur, ut constat ex suis veris membris, excludendo nouitios, de quorum admissione in i. p. dictum fuerat. Ergo necesse est, ut scholastici ab ipsa Societate admittantur in vera membra eius, quod non fit, nisi per hæc vota. Vnde si talia vota, etiam post biennium fiant coram aliquo, qui potestatem non habeat admittendi illa, non habent vim incorporandi in Societate, neque efficiunt scholarem approbatum, nec denique efficiunt vota Societatis. Necessaria ergo est aliqua admissio, alioqui ad quid esset necessaria potestas in admittente? In hoc ergo sensu non tantum sunt coram ipso, sed etiam in manibus eius, ut ipse possit ea acceptare. Sic enim dixit Gregor. XIII. in prædicta Constitutione, Ascendente Domino. Scholares per hæc vota se Societati dedicare atque actu vt adere; quod impossibile est fieri, nisi in manibus alicuius illa emittant. In prædicta igitur constitutione dicuntur hæc vota non fieri in manibus alicuius, qui ita illa acceptet, vel recipiat, ut Societatem obliget ad ea semper in suo valore retinenda, & conseruanda. Et eodem sensu dicitur in declaratione neminem talia vota admittere; scilicet, ut absolute perpetua sint, sed solum sub conditione subintellecta, si Societas huiusmodi personas retinere velit, ut ibidem dicitur. Quam conditionem latius cap. sequent. à numer. 3. explicatur sumus.

CAPVT II.

Concluditur licitum ac sanctum esse receptionis modum, quo scholastici in Societatem admittuntur: ac rationibus dubitandi in contrarium satisfit.

EX his ergo colligimus in primis possibilem fuisse in Societate modum aliquem admittendi huiusmodi scholares in corpus suum, quo verè illi vniantur, tanquam vera membra eius, medium statum habentia inter nouitiatum, & gradum professorum. Quia hæc vota, quæ explicuimus, seu receptio, quæ per illam fit, extrahit personas à gradu nouitiorum, nam hi nondum sunt membra corpori religionis verè vnita: scholares autem per hanc admissionem verè efficiuntur membra, cum tamen constet ex eodem modo, quo admittuntur illos

I. Prima conclusio.

illos non esse professos, neque vltimatè (vt sic dicà) coniunctos, & vnitos Societati, pro vt illi coniungi possunt. Atque in hoc fatemur esse differentiam inter Societatem, & alias religiones. Id enim expresse dixit Gregor. XIII. in dicta Constitutione, *Ascendente Domino. Quoniam Societas* (ait) *non solum nouit, & profestis, vt reliquæ regulares, constat.* Atque ita responsum est ad primam rationem dubitandi. Concedimus enim in hoc genere vnionis personam, quantum est ex se, perfectè se tradere, admitti verò, non simpliciter, sed cum illo addito, & conditione subintellecta si Societas eiusmodi personam retinendam iudicauerit.

II.
Secunda conclusio bimbrui probatur ex Pontificibus.

Secundò verò addimus, hoc genus receptionis licitum, & sanctum esse, tam ex parte religiosi, quàm ex parte religionis. Ad huius veritatis probationem, sufficiebat hoc genus receptionis esse approbatum à multis Summis Pontificibus, non solum generatim, & quasi confuse, quatenus approbantur constitutiones, sed distinctè, & in particulari declaratione inter ea, quæ ad substantiam instituti multum pertinent, vt videre licet in bulla Confirmationis Iulij III. vbi de votis scholarum dicitur, *Quibus teneantur, quandiu Prepositum Generalis eos in Societate retinendos esse censuerit.* Latius verò id habetur in dicta Constitutione Gregorij, *Ascendente Domino*, cuius verba ex parte retulimus cap. præced. numer. 7. & plura statim referemus. Nihilominus tamen necessarium est, ratione hoc ostendere, & obiectioni secundæ in cap. præced. satisfacere. Primum ergo quod ex parte ipsius religiosi talis contractus, seu oblatio licita sit, manifestum est, neque ex hac parte aliquid contra illam obicitur; quia religiosus nulli facit iniuriam, neque in aliquem alium contra charitatem, aut aliam virtutem operatur, neque etiam in se ipsum, tum quia est sui iuris, & potest de sua libertate disponere, vt voluerit, cum alioqui propter bonum finem, & in officium de se sanctum, & in cultum Dei se offerat. Tum etiam, quia licet quandam sui traditionem, & obligationem nimis liberalem facere videatur, totam illam facit in obsequium Dei, respectu cuius nulla liberalitas potest esse nimia. Vnde tantum abest, vt ex hac parte hæc obligatio sit illicita ei, qui se offert, vt potius ex eodem capite videatur excedere aliam professionem, quæ reciproca est: nam in illa quodammodo minus est liberalis oblatio, cum ex alia parte quædam recompensatio respondere videatur, non tamen propter ea hanc vnionem solenni professioni præferimus, quia cætera non sunt paria, sed solum aduertimus, ex hac parte habere excellentiam quandam singularem.

III.
Ostenditur deinde postea membrum ex Pontificibus.

Ex parte verò religionis etiam hoc esse licitum, his verbis breuiter probatur in dicta constitutione, *Ascendente Domino.* Quod ad Societatis conseruationem maxime est necessarium, idque ab illius exordio prouersum, & post experientiam comprobatum est, idque initio ingressus, illis explicitè manifestatur, atque ipsi conditionem hanc amplectuntur, quæ eis (si quos dimittere oporteat) multo est commodior, vt libere potius, quàm votis obligati dimittantur, aliisque iustis, & rationabilibus de causis. In quibus verbis plures rationes insinuantur, quas omnes ad vniam sub hac forma reducere possumus: si hoc esset illicitum Societati, aut esset contra iustitiam commutatiuum respectu religiosi, aut contra charitatem, aut contra commune bonum, quod respicit etiam charitas, vel iustitia legalis; nihil horum dici potest, vel cum minima probabilitate; ergo. Maior continet sufficientem partitionem, nec video aliud membrum, quod excogitari possit.

IV.
Prima pars huius rationis.

Minor quoad primam partem de iustitia, probatur in prædictis verbis; quia scienti, & volenti non fit iniuria: in præfenti autem religiosus sciens, & vi-

dens vult item contrahere, & se donare, & ad hunc finem tanto tempore examinatur, & ei distinctè proponitur ad quid, & quomodo obligandus sit, & tam multiplex consideratio, & repetita lectio instituit, & diplomatum illi imperatur; quæ igitur iniuriæ ex parte Societatis interuenire potest? Et confirmatur: nam in rebus humanis, ac temporalibus possunt fieri similes contractus cum magna æquitate iustitiæ, cur ergo non in spiritualibus? Antecedens patet, nam secluso iure prohibente potest se aliquis donare alicui in seruum, qua donatione facta, non potest ipse retrocedere, aut se eximere à seruitute: alius verò potest illum manumittere: vnde quandiu illum apud se retinet, & in suum commodum illo utitur, illum alere tenetur, vel ex pacto implicito, vel ex ipso iure naturali: si autem illum semel manumittat, sicut vnus liberatur obligatione seruendi, ita & alter alendi, in quo contractu euidenter est, non esse iniustitiam. Quia in ea parte, in qua videtur esse inequalitas, scilicet, quod vnus obligatur ad non subterfugendum, & alter non obligatur ad retinendum; in hac (inquam) parte contractus non est per modum commutationis, sed per modum simplicis donationis ex altera parte: quia (vt supponitur) ille voluntariè se donat in seruum. Adde insuper, etiam si seruitus contrahatur, per modum commutationis posse esse, & concurrere tales circumstantias, vt etiam in ea, quæ videtur inequalitas, summa æqualitas rei ad rem seruetur. Nam si seruitus ipsa in maius commodum serui cedat, quàm Domini, maioremque vtilitatem illi afferat, cur non poterit ille excessus compensari maiori quadam obligatione ex parte serui? Sic enim in contractu emptionis, & venditionis, aliquando obligatur emptor ad iterum vendendum, si alius velit. Sic verò non obligatur ad emendum, etiam si alius velit vendere; & tamen non est inequalitas, si tantumdem de pretio rei minuat, quanti obligatio illa maior æstimabilis est. Ita ergo facile intelligi nostrum intentum potest in illo exemplo seruatiuitatis. Hæc enim omnia simul in hoc quali contractu Societatis concurrunt. Nam in primis contractus est verimque voluntarius, & cum perfecta scientia; deinde ex parte religiosi, est magis liberalis quàm traditio sui, quàm commutatio, & ipsa Societas satis expresse declarat se nolle acceptare personam talem, sibi donatam, nisi sub ea conditione, vt possit eam dimittere, cum expedierit. Denique hæc ipsa acceptatio hoc modo facta est non solum æqualis, sed etiam maius bonum respectu religiosi, quàm sit commoda eius traditio ipsi religioni. Nulla ergo ratio iniustitiæ hic excogitari potest, præsertim, quia licet Societas non obligetur speciali, & absoluta obligatione ad scholarem approbatum perpetuo retinendum, obligatur nihilominus ad non dimittendum illum sine legitima causa, siue hæc obligatio oriatur ex natura rei, ex ipso contractu, siue ex ipso instituto, de quo infra cap. vlt. dicam, & causa illa moraliter loquendo semper pendet ex voluntate ipsiusmet religiosi. Adde insuper, plures contractus humanas auctoritate legum ita claudicare, vt vnum contrahentium simpliciter obligent, & non alium, vt latè tractant Gloss. vltima, & Doctores ex textu ibi in cap. De illis, de despo. impuber. & in ca. 1. de eo qui duxit in matrimon. quam posita per a. dult. & in leg. Iulianus. §. Si quis à pupillo, ff. de action. empti. & in §. 1. Instit. de auctor. tutor. videri empti. & in §. 1. Instit. de professione tacita, iam possumus tom. super dicta de professione tacita, vbi aliquod exemplum simile attigimus. Propter quæ omnia, meritò in compendio priuilegiarum Societatis verbo, *Votum §. 2. in dictis votis, nec contractum claudicantem, nec vllam iniustitiam reperriri dicitur.*

Altera pars de obligatione ex charitate, probatur dupli-

Secunda pars
consilium va-
rietur in ul-
tis dicitur o-
mnino.

duplīciter, ex verbis citatis. Primò ex parte ipsius religionis, quia ad conseruationem eius necessariū est, vt hoc modo, & non aliter, scholasticos approbato recipiat: charitatis autem ordo est, vt seruetur æqualitate iustitiæ, vnusquisque consulat bono proprio magis, quàm alieno, & præsertim in spiritalibus, multo que magis si tale bonum commune sit. Hæc autem omnia in præsentī concurrunt: nam in primis probatur æquitas iustitiæ, vt ostensum est: Deinde bonum, quod in Societate conseruari intenditur, per hoc medium spirituale est, scilicet, religioſa perfectio, & puritas: item maior aptitudo, & efficacitas, ad spiritalia ministeria in vtilitatem animarum peragenda. Vnde etiam constat hoc bonum non esse priuatum, sed commune, nō solum, quia Societas ipsa communitas quadam est, cuius bonum, vel hoc solo titulo præferendum est cuiusque priuato, sed etiam quia hoc redundat in bonum vniuersale animarum, ad quod non parum spectat, quod operarij Societatis idonei, & fideles ministri sint Euangelij. Solum restabat probandum hoc medium esse moraliter necessarium, aut valde vtile ad hoc bonum Societatis; sed hoc luce clarius est, quàm vt probatione indigeat, & in citatis verbis diuturna experientia in probationem adducitur, quæ in re morali sufficiens argumentum est. Item adducitur in argumentum, quod à principio fuit hoc à B. Ignatio & sociis eius præuifum, & promiffum; quod etiam argumentum in re morali, non parum efficax est propter tantorum virorum sanctitatem, & prudentiam. Deinde hæc libertas Societatis eo tantum tendit, vt solum eis membris conflet, quoad fieri possit, quæ ad finē Societatis apta, & idonea sint, & expurgata sit omni membro inuili, vel ad tale corpus parum apto: nihil autem est magis necessarium ad cuiuscunque corporis conseruationem & augmentum, & ad omnes suas actiones cum fructu perficiendas; ergo. Denique omnes rationes quibus infra l. 6. c. 1. ostendimus propriam Societatis professionem merito per plures annos differri, & non habere certum terminū præter sufficientem probationem personæ per diuturnam experientia, probant consequenter pertinere maximè ad bonum Societatis conseruare in se hæc libertatem, & non constringi ad retinendos eos, quos nondum habet satis probatos, non solum per biennium, sed etiam per illa diuturna experientia, quæ ad professionem necessaria sunt. Suprà etiā ostendimus in tom. præced. alias etiam religiones habere potestatem eiiciendi interdum suos professoſ quia ad suam conseruationem, & perfectionem erat moraliter necessarium, quia *parum fermenti totā massam corrumpit*. Quid ergo mirum quod ad conseruationem Societatis dicamus hoc medium esse moraliter conuenientissimum.

VI.
Inſtantia
iustitiæ &
dique.

Dices, etiam si absolute acceptaretur, possent dimitti quando expediret, non tamen liberi, sed suis votis ligati, sicut dimittuntur in aliis religionibus professi. Quod quidem esset onus ipsorum, qui dimittuntur, non Societatis. Ad hoc tacitè respondetur in eisdem bullis citatis, adiungendo secundam rationem: Nimirum in hac restitutione prospectū etiam esse commodum ipsorum vouentium: nam si quos dimittere oporteat præterquam quod, & literis ferè imbuti sunt, & pietatem gustarunt, multo eis commodius est, vt liberi potius, quàm obligati dimittantur; esset enim graue onus, retinere principale onus obligationis, & carere commodis Societatis. Accedit etiam, quod quando obligatio votorum, seu obligationis manet, multo est minor facultas dimittendi, & grauissimam causam requirit in Societate autem oportebat hanc facultatem esse maiorem ad assequendum finem per hanc institutionem intentum: Sepe enim expedit aliquē di-

Franc. Suar. de statu relig. Tom. IV.

mittere, nō solum propter vicia incorrigibilia, quæ ferè sola potest esse ratio dimittendi professum, sed etiam propter difficilem naturam, vel non satis aptam aut fidam, vt ei ministeria Societatis committantur, & alias similes causas. Vnde etiam hæc impedimenta interdum sunt perpetua, quæ aut nullo modo, aut vix possunt auferri per voluntatem eius, qui dimittitur, & ideo inutile esset eum dimittere ligatum, cum non sit iterum recipiendus, etiam si probus existeret: obligare autem illum ad aliam religionem petendam per se loquendo, non erat expediens, quia nemo debet obligari ad id quod non promissit: ergo in hoc etiam iuxta charitatis legem prospectum est ipsorum vouentium commodum.

Vltima denique pars satis probata est cum præcedenti, ostensum est enim ad bonum cōmune Societatis, & consequenter etiam Ecclesiæ, seu animarum spectare, vt Societas hanc liberam retineat facultatem; ergo non potest esse contra iusticiam legalem, vel commune bonum. Quapropter licet ex vno, vel alio capite aliquod incommodum sequi videatur, vt quod aliqui titulo paupertatis ordinati, postea non sint pauperes obligatione, & statu, & tamen re ipsa indigeant, contra decentiam ordinis, vel etiam, quod multi, qui diuitias contempserunt spe religionis, postea sine diuitiis & sine religione inueniantur. Ex his (inquam,) vel similibus incommodis non est ferendum absolutum iudicium de inconuenientia rei in ordine ad commune bonum; quia nulla est ferè humana institutio, ex qua non possint aliqua incommoda sequi; vnde illud de ordinatione in Congregatione S. Ioannis Euangelistæ leuius reputatur, cum tamen ibi vtrinque detur facultas ab eo quasi pacto recedendi. Pensanda ergo sunt homini, & ab eo quod maius, & excellentius est, prudenter est iudicandum. In præsentī autem vniuersale bonum spirituale vnius religionis, quod redundat in spirituale, & generale etiam commodum totius Ecclesiæ, maioris momenti est, quàm particularia incommoda, quæ in contrarium possunt allegari, vel excogitari. Item bonum illud moraliter est certum, & per se intentum: alia verò incommoda, si qua dantur, rara sunt, & incerta, & per accidens euenientia; atque adeo solum permiffa, quando euitari non possunt. Denique bonum religionis tale est, vt moraliter alio modo subsistere non possit in Societate, propter pericula, & difficultates graues, quib. exponitur operarij ei⁹, vt sepe dicitur in bullis Pontificiis, & præsertim in dicta Constitutione, *Ascendente Domino*: at verò si qua incommoda sequi possunt, aut præueniri, & impediri, ferè semper valent, aut certè maioribus commodis etiā particularium personarum compensantur, vt iam explicabo.

Per hæc igitur secundæ obiectioni satisfactū est; & tertia etiam ferè iam est expedita: nā quæ in confirmationem secundæ assertionis dicta sunt, probant non solum hoc esse licitum, sed etiam melius, magisque expediens in hac religione. Nam quod est moraliter necessarium ad commune bonum spirituale alicuius religionis, & Ecclesiæ, simpliciter est melius, & magis expediens tali religioni, & ipsi etiā Ecclesiæ, quatenus ex tali parte constat, & quatenus eius laboribus, & operibus ad suum commodū vtitur: sed talis est institutio de qua agimus, vt declaratum est, ergo. Deinde id ostenditur discurrendo per singula incommoda, quæ proponuntur. Quod ergo in primis dicitur, talem modum viuendi non posse esse stabilem, & perpetuum, nullius momenti est. Etenim si sensus sit, non habere moralem firmitatem sufficientem ad statum humanum, falsum est: nam vt in tom. super. dixi, ad religiosum statum non est necessarium, vt causæ eius omnino sint inuariabiles, sed satis est, vt talem habeat stabilitatem, vt sine graui causâ, & per potestatem publicam

Nn

VII.
Tertia pars

VIII.
Vnde solutio
tur secundæ
ratio dubi-
tandi capituli
præcedentis.

Ad primum
incommodū
adductum in
tertia ratio-
ne dubitan-
di eiusdem
capituli.

publicam, seu in virtute eius mutari non possit: ita verò est in presenti, ut per se constet, & in seq. cap. magis explicabitur. Si verò sensus illius incommodi est, quod hic status non sit absolute perpetuus, & independens (ut ita dicam) ab humana voluntate, sic petitur principium: nam pro inconuenienti infertur illud ipsum de quo disputatur. Negamus igitur illud esse inconueniens; iam enim ostensum est, quibus rationibus expedit.

IX. Ad aliud concedimus ex hac institutione sequi, ut aliqua persona aliquando Deo dicatur, & ad eius obsequium admittatur ad seculum reuertantur, & negotiis secularibus implicantur, non tamen in eodem statu manentes, sed mutato statu, & quasi ablata forma; per quam erant res Deo consecratae: sic autem non est inconueniens rem semel Deo dicatam ad profanos usus, media tali mutatione conuerti, ut praedictum declarauimus, tractando de immutabilitate professionis, & quomodo religiosus per professionem solemnem, possit aliquando fieri non religiosus, & deinceps seculariter viuere. Neque verò hæc mutatio facile fit, cum grauem causam requirat, & non fiat sine Apostolica auctoritate, & cum matura deliberatione, certè R. P. Claudius Aquaviva, qui ultra 30. annos Praepositum Generalem egit, vniuscuiusque dimissionem semel, & iterum in consultationem adducebat. Et quamuis hoc non raro accidere videatur, considerata tamen hominū fragilitate, & respectu tantae multitudinis raro accidere dici potest. Nec denique est, quod timeatur scandalum; tum quia intellecta causa, & ratione, nullū est, praesertim apud eos, qui non sunt male affecti, ut experientia nos docuit, de quorundam enim electione Societati gratulantur, providentiamque de sui ipsius hac ex parte conseruatione commendant: tum etiam, quia & maius, & verius scandalū fuisset, si Societas, aut viris se indignis abundaret, aut operarios Euangelij haberet parum exemplares, ac religiosos: & tunc etiam multo grauius eidem Societati malum fuisset, si religiosi, manentes religiosi non satis religiose viuerent, quam si aliqui religiosi esse desinant, & seculariter viuunt; nam illud prius praeter incommoda numerata, vix esse potest sine magnis sacrilegiis, & Dei offensionibus: hoc autem posterius licet minus bonū sit, euitat maiora mala.

X. Aliud verò inconueniens, de fictionibus, quae esse possunt ex parte eorum, qui parum constantes sunt in sua vocatione, vel qui a principio non rectam intentionem habent. Hoc (inquam) licet admittatur, nullius momenti est, ad improbandam institutionem, quia hi sunt quidam hominum abusus, qui in rebus etiam sanctissimis admiscuntur. Alias improbantur religiones militares, quia multi sunt, qui non propter Dei obsequium, vel propriam perfectionem, sed propter humanum honorem, & diuitias, eas affectant. Improbantur etiam ordines Monachales, quia multi non studio perfectionis, sed ob humanā commoditatem illum statum eligere solent. Idem de Episcopis, & multis aliis dicere possemus. Addo etiam vltimus, experientia notū esse illud inconueniens raro accidere, vel fortasse nunquam, ita ut de eo satis constare possit, de interioribus autem intentionibus homines non iudicant. Et timor Dei potest hunc fictum animum impedire, quia, ut infra dicemus, & circa finem libri praecedentis attigimus, qui ita se gerit, & tunc grauitur peccat, & postea non est in conscientia tutus; neque desunt etiam moralia remedia, quibus malum hoc per disciplinam, & correctionem religiosam possit praeniri.

XI. Aliud praeterea incommodum, quod ex parte religionis, seu Praelatorum eius ponebatur, humanū etiam est, quia homines facile abutuntur potestate acceptata: sed nunquid ob eam causam non est hominibus committenda potestas ad regendam rem-

publicā necessaria? Alias nec debuisset Christus Vicarium in terris relinquere cum tanta potestate. Admodum non esse sequutum, saltem regulariter, nec fortasse in aliquo casu, de quo certò constare posset, iniuriam aliquam esse factam cum malo animo, vel sinistra intentione aliquem fuisse eiectionem; quod si fortasse aliquando ex nimio zelo aliquis excelsus commissus est, neque id est mirandum; neque est magna reprehensione dignum, cum recta intentio non desit, & providentia humana non possit aliquando non falli, qui error raro erit practicus, sed speculatiuus tantum, cum in casu dubio in fauorem religionis inclinandum sit. Et sperandum professio est, hanc rectitudinem semper esse seruandam, tum quia non nisi cum magna consideratione, & multorum consilio, hoc fit: tum etiam quia ipsemet affectus ad propriam religionem, praeter affectum charitatis ad proximum, inclinat ad conseruandam eius membra, nec permittit aliquid ex illis abscondere, nisi vbi ad salutem totius corporis necessarium est, sicut in naturali corpore accidere videmus.

Nec denique timendum est (quod vltimo loco inferebatur) ne ob hanc causam pauci sint, qui hoc institutum profiteri velint, eo quod se exponant periculo, vel infamiae, vel paupertatis, postea dimittantur. Nam in primis diuturna etiam experientia docuit, nihil hoc impeditur, quominus hæc religio mirum in modum aucta fuerit, & praeter diuinam gratiam, praecipuam rationem exitimo fuisse, quia plus attrahit, & inuitat vitæ exemplum, & praeterea mutae charitatis vniū, & totum religiosae vitæ specimen, quam terreat timor eiectionis. Deinde, quia cum vnusquisque sibi persuadat non fore eiciendum, nisi ipse sua voluntate causam dederit, vel aliquo modo eiectioni consenserit, sicut tunc per diuinam gratiam concipiunt desiderium, & propensum viuendi, & moriendi in Societate, quantum in se est, ita ex eadem gratia concipiunt spem non deficiendi, nec dandi causam eiectionis: & ita non difficile deponunt timorem, qui eos ab ingressu deterreat, conseruant autem eum, qui illos in officio continet, & vigilare faciat, ne vnquam desint gratiae Dei. Adde praeterea, si quid periculi alicuius infamiae, vel temporalis incommodi illos retardet, efficacem Dei vocationem praebere animū aggrediantur illud propter obtinendum bonum, quod in tali religione esse iudicant, cum spe (vixi) superandi tale periculum, sicut enim multi ob Dei honorem maioribus periculis se exponunt, non solum infamiae sed etiam mortis, ita minime timendum, ne desint, qui hanc etiam viam aggredi velint. Certè si consideratio illa efficax esset, nouitatus etiam cuiuscumque religionis, esset sufficiens occasio deterrendi homines ab ingressu, nam post illud inchoatum, nemo eicitur, aut retrocedit sine vlla infamia, aut nota, & quilibet timere potest, ne hoc illi contingat. Quod verò ad paupertatem attinet, nihil ferè est, quod ex hac parte timeatur, tum quia si aliqua bona Societati donata sunt, ea quidem iuxta c. 4. Examinis lit. B. & c. 3. 2. partis lit. B. ac praxim c. 5. congreg. decreto 8. Praeposito Gener. commissam, restitui solent ei, qui eicitur, tum quia non nisi qui in vocatione stabiles iudicantur, bonorum suorum, si qua habent, renunciationem facere permittuntur, si verò aliter de eis dispositum est, ita ut recuperari non possint, sibi imputet, qui post huiusmodi renuntiationem indignum se fecit, ut in Societate retineretur; & praeterea ipsa educatio in Societate, quamuis temporalis, & semina virtutum, ac doctrinae, quae in eo tempore comparari solent, maiora bona sunt, maiorisque aestimationis, quam temporalia illa incommoda, quae timeri posse dicuntur.